

Skapat av
Katarina Wik, PLnpg
Ärendenummer
[Ärendenummer]

Dokumentdatum
2024-06-04

Konfidentialitetsnivå

Uppdatering av regeringsuppdrag - Implementering av bärighetsklass 4

Innehållsförteckning

Ny regional indelning för Trafikverket.....	3
Sammanfattning	4
1 Inledning.....	4
2. Utfall 2023	6
2.1 Region Nord, Utfall 2023	6
2.2 Region Mitt, Utfall 2023	6
2.3 Region Stockholm, Utfall 2023	6
2.4 Region Öst, Utfall 2023	6
2.5 Region Syd, Utfall 2023.....	7
2.6 Region Väst, Utfall 2023	7
3. Implementeringsplan 2024-2026	8
3.1 Norra Regionen, Implementeringsplan 2024–2026	8
3.2 Mellersta Regionen, Implementeringsplan 2024–2026	8
3.3 Östra Regionen, Implementeringsplan 2024–2026	8
3.4 Sydöstra Regionen, Implementeringsplan 2024-2026	9
3.5 Västra Regionen, Implementeringsplan 2024–2026	9
3.6 Södra Regionen, Implementeringsplan 2024-2026.....	9

Ny regional indelning för Trafikverket

Från och med den 1 januari 2024 anpassar Trafikverket sin regionala indelning till Sveriges nya civilområden. Implementeringsplanen med sin rapportering för år 2024 och framåt kommer därför presenteras i enlighet med den nya regionala indelningens Regioner (kap. 3), för utfall år 2023 följer rapporteringen tidigare regional geografisk indelning (kap 2).

Karta: Trafikverkets nya regionala indelning som överensstämmer med Sveriges sex civilområden

Den nya regionala indelningen syftar till att skapa bättre förutsättningar för samverkan på regional nivå, underlätta samordning och samverkan inom staten, mellan stat, region och kommun samt med medborgare och företag.

Trafikverkets verksamhet är samhällsviktig och en del i Sveriges totalförsvar. Trafikverket är en beredskapsmyndighet och har ett utpekat ansvar som sektorsmyndighet för transporter.

De nya civilområdena ger bättre förutsättning för samverkan och samordning i vårt uppdrag.

Trafikverket följer civilområdenas indelning och namn för regionala verksamheter i myndigheten:

Norra regionen – Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbottens län

Mellersta regionen – Uppsala län, Södermanlands län, Västmanlands län, Värmlands län, Örebro län, Dalarnas län och Gävleborgs län

Östra regionen – Stockholms län och Gotlands län

Västra regionen – Hallands län och Västra Götalands län

Sydöstra regionen – Jönköpings län, Kalmar län och Östergötlands län

Södra regionen – Kronobergs län, Blekinge län och Skåne län

Sammanfattning

Generellt sett har endast färre justeringar skett jämfört mot den ursprungliga implementeringsplanen som publicerades 2020. Utgångspunkterna för respektive regions strategiska arbete med implementering av BK4 kvarstår i stora drag, med undantag för Region Väst. I Region Väst har justeringar skett jämfört mot föregående års uppdatering där den påtagliga ökningen av antalet kilometer är resultatet av en genomgående och fördjupad inventering. I föregående års uppdatering av regeringsuppdraget förväntades att upp emot 65 procent av det strategiska vägnätet för tung trafik är öppet för BK4 vid slutet av år 2023, resultatet år 2023 blev ca 62 procent.

I det ursprungliga regeringsuppdraget förväntades implementeringsplanen att bidra till att upp emot 60 procent av det strategiska vägnätet för tung trafik är öppet för BK4 vid slutet av år 2025, i den nu gällande planen är ambitionen att ca 70–80 procent av de vägar som är viktigast för näringslivet är upplåtet till år 2029, detta följer ambitionen i den nationella planen.

Enligt den implementeringsplan som redovisas i denna rapport förväntas ca 44 procent av det statliga vägnätet vara upplåtet för BK4 vid slutet av år 2026, det skulle motsvara att cirka 63 procent av det strategiska vägnätet för tung trafik är öppet för BK4 vid slutet av år 2026.

Detta innebär att Trafikverket nu närmar sig målsättningen i den nationella planen att fullfölja nuvarande plan och upplåta uppemot 70–80 procent av de vägar som är strategiskt viktiga för näringslivet för BK4 till år 2029. Trafikverket fortsätter även satsa på BK4 med målet att succesivt kunna upplåta emot 80–90 procent av det strategiskt utpekade vägnätet för tyngre transporter under planperioden, dvs fram till år 2033.

1 Inledning

Trafikverket fick formellt uppdraget i regleringsbrevet 2019-12-17 (I2019/03374/US, I2019/03329/SVS (delvis), I2019/00354/US) att: *Trafikverket ska upprätta en genomförandeplan avseende hur delar av det statliga vägnätet avses att upplåtas för bärighetsklass 4 (BK4). Planen ska omfatta en redogörelse av hur stor andel av det statliga vägnätet som har upplåtits för BK4. Trafikverket ska även redogöra för hur myndigheten bidrar med generell information till kommuner och andra väghållare i frågor rörande upplåtande av vägnät för BK4.*

Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) den 23 april 2020. Istället för att redovisa för en längre period än tre år valde Trafikverket att årligen redovisa en uppdaterad genomförandeplan på Trafikverkets hemsida, vilket genererar en rullande implementeringsplan som är mer detaljerad de tre första åren. Denna publicering är en uppdatering av den ursprungliga implementeringsplanen från 2020.

I denna rapport redovisas utfallet från föregående år (2023) samt en genomförandeplan på vägnätets nivå för perioden 2024–2026, vilken även konkretiserats för olika delar av landet (Trafikverkets regioner, enligt ny gällande regional indelning). Under nästa år (2025) kommer utfallet från 2024 samt en genomförandeplan på vägnätets nivå för perioden 2025–2027 att redovisas.

2. Utfall 2023

2.1 Region Nord, Utfall 2023

Under våren 2023 har ytterligare 42,6 mil väg öppnats för BK4 i regionen vilket var i linje med den inrapporterade prognosens 42,7 mil. Totalt har 708,4 mil upplåtits till BK4 fram till och med 2023. Detta motsvarar 63 procent av de strategiskt utpekade vägarna och 40 procent av hela det allmänna vägnätet i regionen. Öppnandet innebär bland annat att sista delen av E12, Harrikberget-Riksgränsen har öppnats samt väg 99 från Pajala till Kaunisvaara som är viktig för all kringverksamhet vid gruvbrytningen i kommunen. Utöver det har även delar i södra delarna av Västerbottens inland omfattande delar av väg 90, 92 och E45 öppnats i området kring Åsele, Meselefors och Dorotea.

Under 2023 har två broar bytts ut, bro över allmän väg Skelleftehamn och bro över E4 Vånafjärden (tpl Lampen), samt att två broar förstärkts för att klara BK4. I planen fanns ytterligare två broar med för åtgärd men har inte kunnat genomföras som tänkt, dessa kommer att genomföras under 2024.

2.2 Region Mitt, Utfall 2023

Inför 2023 såg regionen över hela BK1-vägnätet tillsammans med verksamhetsområde Underhåll för att öppna upp alla kvarvarande vägar som inte har någon bärighetsbegränsning på bro eller vägbyggnad under detta år. Utöver det är avsikten att öppna ett kluster av vägar i centrala Dalarna (Leksand/Rättvik) tillsammans med ett område runt Edsbyn för BK4. Regionen kompletterade också med ett antal vägar i Västernorrland när bron över Ångermanälven vid Edsforsen är förstärkt. Andelen statliga vägar med BK4 ökade under 2023 med 16 procent till totalt 68 procent. Det strategiskt utpekade nätet för tung trafik som är öppnat för BK4 beräknas öka med 4 procent till totalt 75 procent.

2.3 Region Stockholm, Utfall 2023

I början av året uppläts ett vägnät på Gotland, däribland flertalet av de största vägarna. Fokus för upplåtandet har varit att åstadkomma ett huvudvägnät för tunga transporter på Gotland som binder ihop de viktigaste målpunkterna, inte minst kopplat till kalkstensindustrin.

Under året har förberedelser för upplåtande i Stockholms län förberetts och det utpekade vägnätet öppnas den 28 mars 2024. Detta vägnät omfattar drygt 23 mil väg, inkl. förlängning av sträckor på E4, E18 och väg 73.

Två utredningspaket avseende bärighetsutredningar har pågått under året och ett antal broutredningar har genomförts. Det har även genomförts BK4-åtgärder på Essingebroarna.

2.4 Region Öst, Utfall 2023

Under 2023 har 330 km väg i Uppsala län och 260 km väg i Västmanlands län upplåtits för BK4. Med de genomförda upplåtelseerna år 2023, är nu ca 44 Procent av det totala vägnätet samt nästan 80 procent av det utpekade näringslivsvägnätet upplåtet vid utgången av 2023 i före detta Trafikverket region Öst. Det är fortsatt ett antal vägavsnitt med begränsningar i broar och vägsträckor med behov av förstärkningsåtgärder eller utbyten till ny bro som sätter begränsningar för ett sammanhållet vägnät. Beroenden finns till ett 20-tal brorekonstruktionsarbeten och ytterligare behov av utredningar av vägavsnitt.

2.5 Region Syd, Utfall 2023

Under 2023 öppnades inga vägar för BK4 i tidigare Region Syd. Anledningen prioritering gällande föreskriftsarbetet och involveringen i arbetet med "Långa fordon" under våren. Efter sommaren genomfördes en större inventering av vägar som var aktuella för BK4 i Region Syd och föreskriftsarbetet startade. Utifrån tidplanen för det arbetet så hamnade ikraftträdandet av föreskrifterna 1 april 2024.

Det är fortsatt broar som utgör flaskhalsar i vägsystemet för att binda ihop vissa stråk/sträckor med BK4 klassning. Regionen har prioriterat broar som ligger på tunga stråk som E22, E4, större riksvägar och viktiga länsvägar vilka är under utredning eller har produktion inplanerad framledes. Under 2023 har inga broåtgärder, förstärkning eller utbyte har utförts under 2023.

2.6 Region Väst, Utfall 2023

Under år 2023 klassade Region Väst upp totalt ca 2005 km väg till BK4. Detta är fler kilometer än vad som prognostiserades i RU våren 2023 (1710 km). Merparten av det upplåtna vägnätet har skett med krav på dubbelmontage. Antalet kilometer med och utan DM, liksom andelen av statligt vägnät och SVFTT, redovisas i tabell 1 nedan.

Tidsperiod	Mått (antal km)			Redovisning	
	Utan DM	Med DM	Totalt	Andel av statligt vägnät (i Regionen)	Andel av SVFTT
2023	657	1348	2005	10,3%	15,9%

Tabell 1. Redovisning av utfallet för 2023 (SVFTT i Region Väst: 10689,5 km enligt vägdatakub). DM betyder Dubbelmontage, SVFTT betyder Strategiskt Vägnät för Tyngre Transporter.

3. Implementeringsplan 2024–2026

Från och med den 1 januari 2024 följer Implementeringsplanen Trafikverkets nya regionala indelning.

3.1 Norra Regionen, Implementeringsplan 2024–2026

I Västernorrland och Jämtland som nu ingår i Trafikverket norra regionen öppnades ytterligare 177,5 mil för BK4 i december 2023. Under våren 2024 öppnar ytterligare 9,9 mil väg för BK4 i Västerbotten och Norrbotten bland annat väg 582 Alvik-Rödberget (Boden) i Norrbotten och sträckan Östra strömåker-Hednäs som inkluderar väg 600 och del av väg 605 i Västerbotten.

Prognosen från föregående år följs och under 2024 så kommer bland annat bro över Kvällån vid Åsele att färdigställas som innebär att väg 90 i sin helhet kan öppnas för BK4. I Västernorrland och Jämtland så kommer det fortsätta att se över kvarvarande delar av vägnätet för tyngre transporter som bedöms hålla för BK4 och öppna de för BK4 trafik. Under perioden kommer det påbörjas utbyten av broar på E45 som kommer innebära att E45 kan öppnas för BK4 i hela Norra regionen. Prognosticerat öppnande fram till 2026 är 71procent av det strategiskt utpekade vägnätet och 54procent av de statliga vägarna i regionen.

3.2 Mellersta Regionen, Implementeringsplan 2024–2026

I Mellersta Regionen kommer två upplåtelseomgångar genomföras under året. Dessa omfattar samtliga sju län. Det planeras att öppna upp ca 1300km i årets första upplåtande. Andelen statliga vägar med BK4 beräknas under 2024 att öka med 6 procent till totalt 65 procent. Det strategiskt utpekade nätet för tung trafik som är öppnat för BK4 beräknas öka med 4 procent till totalt 75 procent.

Tidigare har samtliga BK1-vägar i Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län kartlagts tillsammans med Underhåll, vilket ledde till att ett stort antal vägar kunde upplåtas för BK4. Planen är att fortsätta med det arbetssättet i Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län under 2024–2025.

Det finns fortsatt utmaningar med ett upplåtande av ett sammanhållet vägnät för BK4, så att den samlade funktionen uppstår i regionen och med övriga landet. Några av regionens nationella stamvägar och riksvägar har begränsande brokonstruktioner som kräver åtgärder med långa ledtider för genomförande.

3.3 Östra Regionen, Implementeringsplan 2024–2026

Ytterligare upplåtande av ett BK4-vägnät i Stockholms län är planerade under 2024–2026. Geografiskt fokus är på Stockholms län, i enlighet med den strategi för BK4 i Stockholms län som togs fram under 2020.

Vid slutet av 2024 uppskattas ca 18 procent av det statliga vägnätet i region Stockholm vara upplåtet för BK4, eller ca 21 procent av strategiskt viktigt vägnät för tunga transporter. Till 2026 uppskattas ca 24 procent av det statliga vägnätet vara upplåtet, eller ca 27 procent av det strategiskt viktiga vägnätet för

tunga transporter.

3.4 Sydöstra Regionen, Implementeringsplan 2024–2026

För den nya Sydöstra regionen som omfattar Jönköping, Kalmar och Östergötlands län öppnades ca 100 mil under 2024, främst i Jönköping och Kalmar län. Totalt ligger BK4 andelen på 39 procent för de statliga vägarna. Om man ser till det strategiska vägnätet för tyngre transporter ligger andelen på 68 procent vilket har varit det prioriterade vägnätet att öppna för BK4. Åren framåt kommer Sydöstra Regionen att ha ett relativt lågt öppnande av BK4 vilket beror på att vi är beroende av broförstärkningar eller utbyten för att öppna vissa stråk. I de fall bärighetsutredningar visa att det går att öppna en bro för BK4 utan åtgärder kommer vi hantera det i kommande uppdateringar av implementeringsplanen. Vid 2026 års utgång är prognosen att 42 procent av det statliga vägnätet är öppet för BK4, men når upp till 75 procent av det strategiska vägnätet för tyngre transporter.

3.5 Västra Regionen, Implementeringsplan 2024–2026

Västra regionen skapades i samband med Trafikverkets nya regionala indelning vid årsskiften 2023/2024. Regionen består av Hallands och Västra Götalands län. En omräkning har gjorts för att identifiera hur många procent av det strategiskt viktiga vägnätet för tyngre transporter som utgörs av BK4 i dessa två län. I dagsläget bedöms ca 37 procent av allt SVFTT klassats upp till BK4 i Västra regionen.

I tabell 2 nedan redovisas Västra regionens implementeringsplan för åren 2024–2026. Totalt planeras ca 131 km statligt vägnät kunna upplåtas till BK4 under år 2024. Detta är ungefär lika mycket som prognostiserades i förra RU våren 2023 (och som avsåg dåvarande region Väst – 125 km). Det vägnät som upplåts under år 2024 är, liksom merparten av tidigare uppklassningar, sådant som inte har bedömts kräva några åtgärder.

I samband med 2023-års uppklassning har Västra regionen klassat upp de vägar som inte bedöms begränsas av åtgärdsbehov eller broutredningar (undantaget de vägar som skulle kunna klassas upp till BK4, men som ej kopplar an till sammanhängande stråk). Innan det går att klassa upp ytterligare vägnät behöver regionen invänta utfallen från pågående broutredningar.

Prognosen för 2025–2026 bygger på de förutsättningar regionen känner till i dagsläget. Prognosen ligger dock i led med tidigare redovisningar, och bekräftar att regionen har ett stort behov av bärighetshöjande medel framåt. Under året 2024 planerar regionen att göra en översyn över BK4 arbetet. Ett större fokus kommer riktas mot Skaraborg, där många vägar ännu inte kunnat klassas upp. Det kan i samband med detta arbete även tillkomma BK4-kilometrar som inte framgår ut tabell 2.

Tidsperiod	Mått (antal km)		Totalt mått (antal km)	Redovisning	
	utan DM	med DM		Andel av statligt vägnät (i Regionen)	Andel av SVFTT
2024	33	98	131	0,9%	1,8%
2025	56	83	139	1,0%	1,9%
2026	0	11	11	0,1%	0,1%
Totalt (2024–2026)	89	192	281	2,0%	3,8%

Tabell 2. Implementeringsplan BK4 för år 2024-2026 i Västra regionen (SVFTT i Västra regionen: 73935 km enligt vägdatakub). DM betyder Dubbelmontage, SVFTT betyder Strategiskt Vägnät för Tyngre Transporter.

3.6 Södra Regionen, Implementeringsplan 2024–2026

Den 1 april 2024 kompletterade Södra regionen sitt BK4-vägnät i Skåne, Blekinge och Kronobergs län med 539 km. Detta är vägsträckor som planerades att upplåtas under 2023, men förskjuts till våren 2024. Vidare planerar Södra regionen för att upplåta ytterligare 276 km före årsskiftet 2024/2025. Vägnätet som då berörs ligger uteslutande i Skåne län.

I regionen kvarstår behov på både europavägar och riksvägar i form av broar som inte klarar BK4 vilket låser viktiga stråk för näringslivet. Regionen har prioriterat drygt 30 broar och beställt bärighetsberäkningar, samt framtagande av bygghandlingar. Om broar går att klassa om till BK4 utan åtgärder så prioriteras de vägsträckorna för kommande öppnande av BK4.

Södra regionen följer tidigare planering avseende öppnandetakt för BK4, och bedömer att andelen kilometer öppnad BK4 kommer att vara något lägre under år 2024 och 2025. Från och med 2026 är bedömningen att i stort hela det strategiska vägnätet för tyngre transporter i dagsläget går att upplåta är öppet för BK4.

Återstående delar av vägnätet som kräver fysiska åtgärder i vägkropp och eller bro bedöms i dagsläget att upplåtas efter implementeringsplan för 2024 – 2026. Osäkerheten om när dessa sträckor kan upplåtas är dock stor. På det mindre vägnätet bedömer Trafikverkets Underhållsorganisation att bärighetsåtgärder behövs för att säkerställa framkomlighet för tyngre fordon än BK1.

Fortsatt gäller att ovanstående angivna kilometertal är en uppskattning och antalet faktiska kilometer som kan öppnas för BK4 under dessa år är avhängigt av på vilka vägar/broar som kan öppnas utan bärighetsåtgärder. Trafikverket för fortsatt en dialog med kommunala väghållare där man är beroende av att knyta ihop det statliga vägnätet.

ÅR	PRIORITERAT FÖR ÖPPNANDE	ANTAL TOTALA KM
2024	<ul style="list-style-type: none"> • Strategiskt vägnät för tyngre transporter, främst kategori 3 & 4 vägar • Eventuella kompletteringar i samtliga län utifrån bärighetsutredningarna på broar • Kompletteringar utifrån VO underhålls bärighetsåtgärder • Kompletteringar utifrån näringslivets behov • Kompletteringar utifrån kommunalt öppnande av BK4 klassade gator/vägar • Kopplingar till Sydöstra regionen och Västra regionen 	815
2025	<ul style="list-style-type: none"> • Strategiskt vägnät för tyngre transporter, främst kategori 3 och 4 vägar • Eventuella kompletteringar i samtliga län utifrån bärighetsutredningarna på broar • Kompletteringar utifrån VO underhålls bärighetsåtgärder • Kompletteringar utifrån näringslivets behov • Kompletteringar utifrån kommunalt öppnande av BK4 klassade gator/vägar • Kopplingar till Sydöstra regionen och Västra regionen 	339
2026	<ul style="list-style-type: none"> • Eventuella kompletteringar i samtliga län utifrån bärighetsutredningarna på broar • Kompletteringar utifrån VO underhålls bärighetsåtgärder • Kompletteringar utifrån näringslivets behov • Kompletteringar utifrån kommunalt öppnande av BK4 klassade gator/vägar • Kopplingar till Sydöstra regionen och Västra regionen 	0

Skapat av
Katarina Wik, PLnpg

Dokumentdatum
2024-06-04

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

Dokumentegenskaper: Skapat av Katarina Wik, PLnpg Årendenummer, Dokumentdatum 2024-06-04, Konfidentialitetsnivå [Konfidentialitetsnivå], Dokumenttyp PM.